

Mikszáth Kálmán 1847-1910

Élete: Szklabonyán született a Felvidéken. Innen meríti az írói témája nagy részét. Tanulmányi: Selmechányán érettségizett. Pesten jogot tanult, de nem fejezte be. Balassagyarmaton lesz joggyakornok. Beleszeret a főnöke lányába Manks Ilonába. Titokban összeházasodnak és Pestre költöznek. Újságírásból élnek, nagyon szegények. A nehéz körülmények miatt meghal az első gyermekük. Azt hazudja, hogy mást szeret, hogy visszatérjen Ilona a gazdag életbe a nyomorból. 1881-ben írói pályája fellendül: Tót atyafiak. 1882. A jó palócok c. műve megjelenik, sikeres lesz. Újra feleségül veszi Ilonát, gyerekeik lesznek, politikai szerepet vállal. Korszakának a legismertebb írója.

Művei:

--> regényei: Szent Péter esernyője, Beszterce ostroma, Beszélő köntös, Noszty fiú esete Tóth Marival.

Bede Anna tartozása keletkezése 1882. A jó palócok novellagyűjteményben található.

Stílusa: romantikus, jellemábrázolás, népiesség nyelvezete, népi paraszti réteg ábrázolása, népbabona (nem lehet a halottat a túlvilágra adósággal küldeni) váratlan fordulat: Erszi --> Anna, érzelmek nagy szerepe.

Cím: témajelölő, megtévesztő mert sokáig azt hisszük, hogy a főhős Anna pedig testvére Erszi.

Idő: Néhány perc, van visszautazás a múltba, télen játszódik. A természet is igazodik az érzelmekhez és a történet alakulásához.

Helyszín: tárgyalóterem, bíróság

Cselekmény: Bede Erszi elmegy a bíróságra, hogy leülje testvére büntetését, de amikor ez kiderül akkor a bírák megengyhülnek és hazudnak is a kedvéért, hogy a nővére nem bűnös.

Elbeszélő: mindent tudó, E/3. sz. ír, ismeri az összes szereplő múltját, hangulatát,

Átképzelt előadásmód: beleképze magát egy-egy szereplő helyzetébe. Sokszor egybeemosódik valamelyik szereplő és a szerző beszéde.

Hangneme: együttérző, tele van szerzői kiszólásokkal.

Szereplők:

Bede Erszi: a mű végéig nem derül ki a személye, szép, fiatal, naív, félénk, lelkiismeretes, becsületes, önfeláldozó, romantikus nőalak: egyoldalról bemutatott, csak a pozitív oldalról látjuk. egyszerű paraszti lélek.

Anna: címszereplő, cselekmény kezdetekor már halott, körülötte forog az esemény

Bírák: kezdetben ridegek, törvényt képviseli, fokozatosan megengyhülnek, végére elérzékenyednek

Műfaj: novella: rövid terjedelmű prózai mű, kevés cselekményt mond el, kevés helyszínen játszódik, kevés időt ölel fel, kevés szereplő.

Az a fekete folt keletkezése 1881. Tóth atyafiak elbeszéléskötetben található

Műfaj: elbeszélés: a novella és a regény közé eső műfaj.

Nyelvezete: közvetlen, élő beszédhez hasonló, tájnyelvi szavak.

Cselekmény: A történet valahol a Felvidéken játszódik. Olej Tamás bereznai bacsa házába érkezik a herceg és náluk vendégeskedik amíg kint vadászik. Megtetszik neki Olej lánya Anika, magával akarja vinni, felajánlja cserébe a birtokot és a nyáját. Olej lelki válságba kerül. megindog, de végül elutasítja a herceget. Akarata ellenére megszökteti a lányt, cserébe otthadja a birtoklevelet. Olej összeroppan, felgyújtja az egész vagyont. A birtok helyén csak egy fekete folt maradt. Erre utal a cím.

Szerkezete

Cím: előreutaló, témajelölő. utal a tűzvész utáni foltra, becsületesen esett foltra, apa lelkiismeretén esett foltra.

Népdaltöredékkel kezdődik. másikkal záródik, ezért a szerkezete keretes.

Bevezető: Hosszú bevezetővel indul, ebből kiderül Olej jelleme, múltja, környezet leírása.

Következő jelenet otthon van. Elővezetik a herceg megérkezését. Ekkor indul be a cselekmény. Egyes részek részletesen le vannak írva pl: első vacsor. Sok kihagyás is van pl: a herceg és Anika kapcsolatát csak utalásokból ismerhetjük meg.

Idő: elején: visszautalás a múltba (több évet mesél el), maga a cselekmény néhány nap.

Helyszín: Brezina (felvidék) a világtól elzárt terület, fontos helyszín a legelő --> természet szerepe nagy.

Olej birodalma:ház,otthon itt zajlik a cselekmény -konkrét események történése.

Elbeszélő:E/3.sz. Mindentudó elbeszélő, ismeri a szereplők múltját, gondolatait, jövőjét.De nézőpontos is egyben , mert Olej szemszögéből ismerjük meg az eseményeket.

Átképzeléses előadásmód -->egybecsomósodik a szerző és a szereplő gondolata,mondanivalója.

Téma: társadalmi réteget ábrázol—felvidéki juhászok élete—a becsületett meg lehet-e vásárolni—lelkiismeret furdalás és következményi—szegények és gazdagok kapcsolata, alárendeltsége—népdaltöredék története, magyarázata(Az a fekete folt)

Szereplők:

Olje:számadó juhász,a juhok és a legelő az élete,magába forduló ,összetett személyiség,büszke,becsületes, érzéketlennek tartják,de nem az mert gyászolja nejét, nem tudja hogy kell az emberekkel bánni, mert a természetben nevelkedett.Tiszteli a feljebbvalót,lojális, de ebben meginog, hirtelen haragú.

Anika:fiatal,szép,naív, szorgalmas, befolyásolható, szerelmes lesz a hercegbe, de átértékeli viszonyait,tipikus romantikus nőalak, apja tulajdonként kezeli és szereti.

Herceg: büszke , gazdag, fiatal, jóképű, pénzzel mindent meg tud szerezni, hatalma van, magabiztos, lekezelően viselkedik.

Matyi: fiatal, szerelmes juhász,féltékeny de tétlenül nézi ahogy Anikát elveszik tőle, engedelmes.

Stílus:romantikus,tájleírás

népiesség.-->nyelvhasználat,népszokások bemutatása,babona :ólom öntés,Matyi juhász keverje meg a pörköltet Mikszáth naívan ábrázolja a népi réteget.Csak az értékekre hívja fel a figyelmet.

--legtöbb szereplő egyoldalúan ábrázolt

-- váratlan fordulat .lányszöktetés,érzelmek szerepe,indulat,szerelem,akol felégetése

Realista:Olej jelleme, lélekábrázolás,valós társadalmi kérdést boncolgat.hatalom—nép viszonya.pénzel minden megvehető,az is realista , hogy a herceg nem feleségnek akarja Anikát.